

Beknopt vooronderzoek archief Pieter Gerbenzon BC UB RuG

Aanleiding

Vanuit de boekarcheologische onderzoeksgroep Pastei wordt er niet alleen onderzoek naar de incunabelproductie van de Freeska Landriucht Drukkerij (FLD), maar ook naar contextueel materiaal daaromheen, zoals handschriften en secundaire bronnen.

Eén van die bronnen is het werk van Pieter Gerbenzon (1920-2009), o.a. hoogleraar Oudfries Recht en Oud Canoniek Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen. Van Gerbenzon is archief overgeleverd, dat is geschonken aan het RHC Groninger Archieven, het Fries en Historisch Letterkundig Centrum Tresoar te Leeuwarden en de universiteitsbibliotheek (Bijzondere Collecties) van de Rijksuniversiteit Groningen.

Op vrijdag 28 februari 2020 bezocht Pastei Bijzondere Collecties van de UB van de RuG, om het onbeschreven archief van Gerbenzon inhoudelijk in te zien, zoals we ook gedaan hebben met Gerbenzon's archieven bij de Groninger Archieven en bij Tresoar.

Het inzien van voornoemd archief nam veel minder tijd in dan verwacht, waarop ik, in overleg met informatie- en collectiespecialist Bijzondere Collecties Evert Jan Reker, onderstaande plaatsingslijst heb gemaakt, als onderdeel van dit beknopte vooronderzoek naar voornoemd archief.

Plaatsingslijst

- Aantekeningen over Friese manuscripten in diverse collecties in Frankrijk: 6 deeltjes. Omvang: 4 cm
- Codicologische aantekeningen Codex Parisiensis, Neerl. 45.: 1 deeltje. Omvang: 0,5 cm.
- Aantekeningen over Friese manuscripten in diverse collecties in Nederland, België en Duitsland: 2 deeltjes. Omvang: 1,5 cm
- Editievergelijkingen diverse Friese manuscripten: 1 deeltje. Omvang: 0,7 cm. Periode: z.j.
- Diverse uitgaven van Voortgangh des rechetes: 6 delen. Omvang: 18cm
- Overdrukken uit Voortgangh des rechetes: 3 delen. Omvang: 2 cm. Periode: jaren 1960-1970
- College(?)aantekeningen. 1 pak (verpakt in witte plastic zak). Omvang: 11 cm. Periode: jaren 1960-1970
- Map met paleografische aantekeningen: diverse fotokopieën, transcriptie en foto's van R3 (in apart plastic hoesje). Omvang: 1 omslag, 1cm. Periode: z.j.
- Aantekeningen dissertatie. 1 omslag, 1,5 cm. Periode: z.j.

- Doosje met microfiches, met daarop primair bronnenmateriaal (hss) en secundair bronnenmateriaal. Goed beschreven. Omvang: L: 16 cm B: 24 cm H: 6,5 cm. Periode: z.j.
- Microfilms van diverse manuscripten en vroege drukken. 8 kleinbeeld negatief albums. Goed beschreven. Omvang: 8 delen, 6 cm. Periode: z.j. Inhoud:
  - Canoniek recht: bronnen
  - Canoniek recht: forum internum
  - Romeins recht
  - Oudfries recht (D en D2)
  - Literatuur 1 + E2 Literatuur 2
  - Diversen
- Collegeaantekeningen. 3 multomappen, klein. Omvang: 3 delen, 11 cm. Periode: jaren 70.
- Aantekeningen en fotokopieën. Verpakt in witte plastic zak met oranje/zwarte opdruk, Standaard Boekhandel. Omvang: 1 pak, 5 cm. Periode: z.j.
- Map met diverse fotokopieën, o.a. van primaire bronnen en secundaire bronnen (betr. 'arbitrage / bindend advies'). Verpakt in witte plastic zak. Omvang: 1 pak, 6 cm. Periode: jaren 70.
- Aantekeningen Oudfries Recht II. Verkoop grondgebruik etc. Omvang: 1 pak, 0,5 cm. Periode: 1973-1974.
- Aantekeningen Oudfries Recht II. Publiekrecht. Aduarderzijl. Omvang: 1 pak, 1,5 cm. Periode: 1974-1975.
- Knipselmap artikeltjes etc. uit tijdschriften en kranten, geschreven door Gerbenzon. Omvang: 1 omslag, 0,5 cm. Periode: z.j.
- Zeer voorlopige lijst van de belangrijkste middeleeuwse rechtsbronnen uit het Groot-Friese gebied tussen Vlie en Wezer. Samengesteld door P. Gerbenzon. Omvang: 1 omslag, 0,5 cm. Periode: z.j.
- Zeer voorlopige lijst van de belangrijkste middeleeuwse rechtsbronnen uit het Groot-Friese gebied tussen Vlie en Wezer. Samengesteld door P. Gerbenzon. Bijgewerkte versie. Omvang: 1 omslag, 0,5 cm. Periode: 1975.
- Insteekhoes met diverse kopieën. Omvang: 1 omslag, 0,5 cm. Periode: z.j.
- Collegedictaat Oudfries recht I. Omvang: 1 deel, 0,5 cm. Periode: 1974
- Collegedictaat Oud canoniek recht I. Omvang: 1 deel, 0,7 cm. Periode: 1977-1978
- Apparaat voor de studie van het Oudfries Recht. I Literatuur. Omvang: 1 deel, 0,5 cm. Periode: 1981

- Aantekeningen college Oud Canoniek Recht. Procesrecht. Omvang: 1 omslag, 0,2 cm. Periode: z.j.
- Fotokopieën Oudfries Recht I Omvang: 1 deel, 0,3 cm. Periode: 1980
- Envelop met scripties van hemzelf en anderen. Omvang: 1 deel, 0,5 cm. Periode: 1938-1939.
- Aantekeningen voor diverse lezingen en artikelen. Omvang: 1 pak, 6 cm. Periode: jaren 50
- Aantekeningen betreffende Romeins en Canoniek Recht. 3 schriftjes, fotokopieën in een envelop verzameld. Omvang: 1 pak, 4 cm. Periode: 1981
- Aantekeningen en fotokopieën Hulciana(?). Omvang: 1 deel, 0,5 cm. Periode: z.j.
- Aantekeningen en fotokopieën divers. Omvang: 1 omslag, 1 cm. Periode: z.j.
- Aantekeningen en fotokopieën divers. (CR?) Omvang: 1 omslag, 1 cm. Periode: z.j.

Omvang

Bij de universiteitsbibliotheek van de Rijksuniversiteit Groningen, afdeling Bijzondere Collecties, berusten twee blokken niet geïnventariseerd archief van Gerbenzon:

- Een blok van 2 meter omvang met microfilms, een leesapparaat en aantekeningen over handschriften met Friese rechtsteksten.
- Een blok van 1 meter omvang met een kaartenbak, foto's en kopieën van Oudfries handschriften die gebruikt zijn voor colleges, en ander wetenschappelijk materiaal.

De informatie over de omvang had ik, voordat ik het archief daadwerkelijk zelf onder ogen kreeg, uit derde hand. Bij het inzien van dit archief en bij het opmaken van een bovenstaande plaatsingslijst, bleek de hoeveelheid aanmerkelijk kleiner. De totale omvang is: 83 cm

Het materiaal is in goede staat, maar moet wel omgepakt en ontspijkerd worden.

Aanbeveling

Van het in dit stuk besproken archief, is geen toegang in de vorm van een inventaris gemaakt. Het strekt ter aanbeveling dit wel te doen, om het archief toegankelijk te maken voor onderzoekers zoals rechtshistorici en filologen, maar ook voor andere belangstellenden.

Gerbenzon had een flink archief, dat na zijn overlijden niet bijeen is gebleven. Het archief is door nabestaanden van Gerbenzon geschonken aan het RHC Groninger Archieven, het Fries en Historisch Letterkundig Centrum Tresoar te Leeuwarden en de universiteitsbibliotheek (Bijzondere Collecties) van de Rijksuniversiteit Groningen. Het deel van het archief dat bij RHC Groninger Archieven is beland, is door ondergetekende geïnventariseerd onder toegang [2548](#). Van de andere twee delen bestaan slechts plaatsingslijsten.

Voorstel: voeg de drie delen samen tot één archief, laat er één inventaris bij maken en laat het archief berusten in één depot. Gerbenzon eindigde zijn loopbaan als werknemer van de Rijksuniversiteit Groningen, feitelijk een overheidsinstelling. Archieven van rijksoverheidsinstellingen worden overgedragen naar het Nationaal Archief te Den Haag, provinciale of regionale overheidsorganisaties brengen hun archieven naar de Regionale Historische Centra of gemeente- of stadsarchieven. Archiefmateriaal van de Rijksuniversiteit Groningen wordt gewoonlijk overgedragen naar het RHC Groninger Archieven. Mijn voorstel is dan ook om het *gehele* archief van Gerbenzon daarheen over te dragen, in goede, geordende en toegankelijke staat.

Riemer Janssen (onderzoeksgroep Pastei, archiefmedewerker (VVA-gediplomeerd))
Zuidhorn, voorjaar 2020

www.pastei.frl

www.bureauglossarum.nl

<https://nl.linkedin.com/in/riemerjanssen/nl>